

Biblioteka Jagiellońska.

No 6080

II

Biblioteka Jagiellońska.

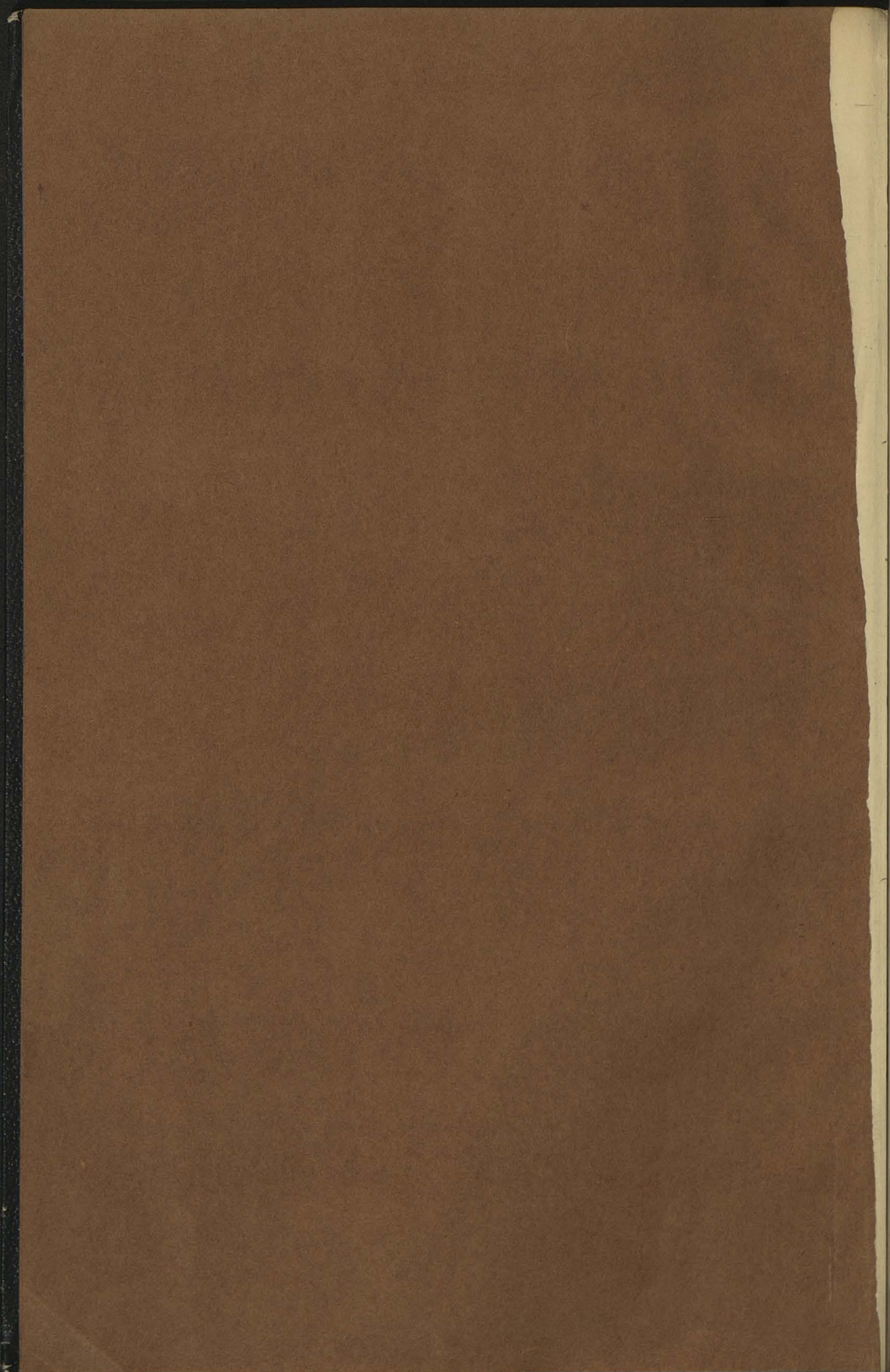
6080

№ 6080

1899. A. 191

Das. Dr. Cichonowski

[Faint, illegible handwritten text visible on the right edge of the page, likely from the adjacent page.]

Kościeusko
do
Ludu Francuskiego.

Skąd to te zwycięzkie głosy, które już o
mury więzienia mego odbijają się? Francuzi!
Wy zwycięzcami jesteście; uwieram to po
drikim nadumaniu ataczających mnie scyparisk
kapalerywość i wstyd rysując się na ich
tworach, ornajnuje mi twożę tyrana.
Potrafisz być dżurij, a jakichkolwiek doświadczeń
niecierpić, już śmierci więcej nie wierz.
Nie, katona nasładować nie będę, bo nie chcą
się porzyć. Ogoryzny, pewien twotaćci Brezy-
paopolityj Francuskiay.

I ja także walczę z wam. Nieśmier-
telny Washington! widziałeś dziełcego smię
z tobą praca i nieberpicereństwa, na wywołaniu
ogoryzny twej & niewoli. Francuzi zbężyłem
się odłęd z wami, i męciłem się na drapieżcach
kraja mego, przygotawicielei praw narodu.
Dziś co was niesrozęliwery, jżerz w niewoli,
nucami i krotami atocrony, samatnik z proko-
naniem, iżerz tyłko. Jeżeli głos wrniosz, to
nie dla wnieccenia litaisi wasrey wielkomysłny
Narodzie! ten co już dwadzieścia razy gardził

śmierci na placu bitwy, potrofi wypić
traciągę & spokojności duszy masny pro-
winnąć. Młotki brzoja mego, i własny
wasz interes podaje mi zdania, które na
waszym tonie chce zdobyć. Z głębi grobu,
widzę potrzebę pomówić jeszcze o bohaterem-
wolności.

Nie będę się zastanawiał nad odmieńcami
obrazem waszej rewolucji, która-by jej sren-
goty przyjąć potrofił, która-by jej agot mógł
złożyć? Weryetko przechodzi tam powarskne
pastorzenia i zachoty, weryetko odwira i
mizera imaginacja. Napróino wystawiono
przeciw wam spryżystej Europy sity; próino
zgubić olciano Francję, prowa Francję; waler-
ności wasza pokonywa wsełtkie rewody, mądros-
rozpędra spretki. Nie, dzieje świata, rewolucye
naradno, nie podobnego nam nie charaty.
Chotemuceni dziejopis & politykiem, porwolijz
swym pódrom podawać ca bajli, prawdy i
skutki, które im dotąd zdoby się być dowie-
dzone. Naradnie nierugajz rony; duch
partji wata reweryd, że jistieśie nieprzyjaciół-
tawarystkiego porządku, dla tego in strawyżieci

z rapotem wizeru, jaku wam gotowano. Jereli
rewolucia uniosta was na chwily nad
rwygły naradu charakter — bazar's niewol-
i okropności ucisku, drżnity wielkie darre.
Wyniostać naradowa, umie tylo przedziwai
i dopełniać wielkie ramiary, udrیاتem dar
nikoremnych, jest słabość i niewola.

Lwi ustajz rosterki, nitny dni zabatne
sragości; Francuri nie widzą ani panów, ani
rwygzców, raufani w sile, nigwajze jiz jed-
nak po bohaterstku, adryskajz w łasciwą
im wspanistomusławi. Chć jako im rostejz
jest, by upokaili Europe.

Dumny Brym, przykladem barika Capitolium
trzymajzcego pirony w ręku, chćil tylo pobit-
tym naradem prer strach panowai. Francuri
nie mniej ogromni, ale wizej w swych powo-
dzenich umiortowani, adryskawery prawa erbo-
wieha, tegdyz się na rwygzcim waru, jako
pragnęcy oświecić i wesprzeć swych braci.
Cel ich rwygierstwa, jest chwata sprawiedliwosci
i powady, podz go gienajzer potajzi, a rwygierstwo
robajz tamz chćiwosci ciemniczeili naradów.

Patój! Patój! oto glos powręchajz ludzki

te są wyrazy gwałtownej łagodności. Narodnie
republikancki! od chwili, w której radaliście
śmiertelny czas nieprzyjaściom, w grona ustaję,
niezawziętymi, a pokój staje się potrzebnym
sercu wasremu. Łoże ra natchnieniem przy-
rodzoną wam wspaniałości, nie jednej kawady
lepać się powinniście; republikański w bitwach
nie reaktacji być powołanymi; raz wprost w
prostoci politycznej, nie dawajcie się omamić
stłumionym krytykiem tej klasy, która mało rozumie
mniej i bez żadnego przewidzenia, ślepa z
jednej do drugiej przebiega ostateczności, nie
mając innego celu nad momentalne widaki.
Strzeżcie się pilniej języców i dół, w jakie chytliwie
machiewelska uwiłtość was nie raniłoby, pełna
wstydu, że was wtańsz się pokonać nie może.
Podług przyrodzonego biegu wypadków, weryfikacji
mocarstwa następnie ubiegacie się będą o wasz
przyjaźń, ale wpaśnad porożnych ich do pokoju
skłonności, potraficie porwać bajarn jakż im
nadziej wasze powodzenia.

Łecham się i tego nie taję, gdyż ustyżerab o porządku
konnych negocjacyach, biorącyst że ra wypad-
kiewiczstwa dżwiergo prowadzenia wajny. Ale

Porta w jednej chwili obcaerta repate drito
wiczey dwóch wielkio, to jest prymiere zawarte
mizdy Solimanem wielkim i Francuzkiem pierw-
szym; nakoniec caba Europa odzwionona wozey
dobrowolnq stabaiciz, prestaba uwaraó was
jako statq samey siebie podpory.

Arata ojerzyny mej, nie jist drictem tykh
ostatnich przeciwnoóci, iroóto niesrerezcia
thwi w nieortoprnym zwizku z Moskwy.
Pieto pierwszy chytry polityk, obawory siq
paórednictwem w roku 1716 mizdy Polakami i
królem ich Augustem II, doradzaó Polacu pokój,
aby ja na zawere w najnieberpicorniejzym kostawey
letorzu; potrafit pretarzié proódom naszym, jui
nadpsutym nizkoóciq i Leskim prepychem, aby
zewizli w wizkerij potawie swe wojska. Przyjaciel
wiarotomny, sprymierzenie fatargwy, umiaó
tym jednym machyawelstwa podótypem umiarzq
na zawere aórad niezdy óczerski i stawny.

Nie ólaska ta Puttawska, tak stawna w drizjacy
Szwedzkiej, radaóta ostatni cias temu narodowi
niezdy tak wajennemu; niesrerezcia jego z tyó po-
chadzi, ie Karol III bawdziej róótnier uir polityk,
zamiast coley siq wzgraoó miaó z Polacy, przeciw

wspólnaj ~~ich~~ nieprzyjaciółce Moskwi, obrócić
owsem nieprzyjome kroki na Polakom, nie
trocząc się o nagłe postępi: potrocnego tyraa.

Stawny autor historii Moskiewskiej mówi
o Karolu XII, że w wygranych bitwach iadych
nie krymł rdebgery, sambył w tych wywarach
wszystki wady nekomego bohatera, i akciat
doć naukę tym, którzy ubiegają się za zwycięstw
ni, ber politycznych samiarów.

Jedli Prusy, ulegając na chwilę okoliczno-
ściom, daty pornać za swą rasadę trwaty, rzwięk
z Moskwą, ucratę by kiedykolwiek najakrap-
nijere skutki z takiego przymiera. Wiadomo
że jeurec Piotr wielki, powrzył najmocniejszą
bardzość ku Prusom; gdy stawny Gość pnekta-
dł mu, iż Szwecja dostatecznie już jest poniżona,
a nie wypada wywyższyć Prus, monarcha ten
porawoś netelność politycznej uwagi, i to
było przyczyną rawoarcia pokoja między Szwecją
i Moskwą.

Następna prawda potwierdza się doświad-
czeniem wieków, że rzwięki polityczne srhodno-
stremi sztytalność bywają jednej z stron kontrakt
jących, niż otwoła wajna.

Przyrodzenie co udało się ustanowić przez
korzyta nek, lub gór nędz, granice państw
wielkich, oznaczyło także przez sechy rorur-
nawere, stosunki jakie być mają pomiędzy
ludami. Potwierdzenia miejsc, produkta, potrzeby
upadobanie, abycraje, charakter, rabiegi
narodowi, wszystko to uwarunkemu dostre-
zacrowi wskazuje stopień siły, która
przybliża, lub oddala wrajem narody. Niekiedy
cizy nieprzewidzianych zdarzeń, pomieszać może
wzrosty rbiez stosunków; ale te polityczne
samoty niktą potem w zgodnym układzie,
ustawionym przez przyrodzenie. Dwie mocarstwa
jasno dowodem, że padły one i przypadkowe przy-
miera, dla tego samego i są słodre w ich
razadach, długo trwać nie mogą.

Nieubłagany nieprzyjaciel, nieprzyjaciel
wiecznych, nieprzyjaciel w każdej okoliczności;
stawia wam dziś jezerce stauna koalicia.
Anglja, Austroja, Moskwa, oto są trzy
mocarstwa, które poprosiły i były wasz.
One same wydaty i utrzymają wojnę; bez
nich żadne mocarstwo nie ośmieliło by się wstawić
precie wam orgia. Jeżeli dzisiaj chce

5

przyjść oświadczyć pokoju, to dla tego, że mieć
wojny z ręką im wypadł; porwólcie im wzmoc-
nić siły, obaczycie ich wkrótce kawar do
picowskiej zawziętości; gdyby przypuszczano
w porządku politycznym, możności połączenia
waszego z Moskwą, pogadawki by się nabierały,
ich przez wywołanie przyrodzonego porządku,
Moskwa zaprosiła chęci sawojowoi Turka.
oponowała Szwecyę, uryskała przewagę na
pobudniu i północy, zgoda własnym re-
woleniem widzieć odradzać się Pałstę.
Gdyby także przypuszczano podobieństwo waszego
zwizku z Austryją i Anglią, nabieg, by nie mają
względu na żadne miejscowe kawady pierwsza
zapomnieć mogła upakowani, do których przywiedli-
ją Francuzi pierze ad Karola V, a druga adtępn-
jąc handlowego układu, i chęci panowania na
morach, poriszczała kardność waszych pomysłań.
i dogadnego wam zwizku z Portę, Hiszpanię,
Hollandię.

Na próżno kto mówić będzie, że gatunek tylko
rewolucji stworzył zwizek królów, bo odajecie
się chęci werytthi powywrocosi trony. Ni wypo-
minajcie tutaj o Hollandji i wielu narodach,

jakie widciano adrywskujacych swe prawa,
chociaz najamniejszy zwizek precis nim
nie powostat, czy nie widzieliśmy Franklina
z Washingtonem wydrzywajacych Despotom
i elarne ich bert? precis obratna koalicia
nie wozita sz precis Ameryce; ilei to królom
spowoz jej popieroto, bo w tej okolicznosci;
tak jak w innych wiela radzili sz wielki
przyrzony, interesu krajowego, szto albowiem
o wzniesieniu nowej nearypospolity na rowna-
linach Anglii.

Sobru, wize ta sama pobadla interesu
krajowego, ustanowila sprzymierzony zwizek,
z ty jedny różniczy, i w znaczeniu pol. zemie
Ameryki znajdowano korzyść, a w znaczeniu
Francji znalazł sz sobie obiecowano. Podział
czystki nowego swiata, nie edawal sz być po-
netnym talem takomcom, kiedy Francia
z jednej strony, a Polska z drugiej okazy-
wały dostatek na zesilenie chciwości: ^{zdrapieżności}
Jak w jednej, tak w drugiej okolicznosci
Francia z Angliją parność mogły swych
separacyjnych nieprzyjaciół.

Jakie! czyli nam kto stalecnie wykłada

będzie, ię Angla w tej wojnie chciała tylla
 mieć się osobistę królów krajowę, i cierpię-
 cę ludzkosci! Mórnar wspomnieć, ię w
 chwili gorie 800 osób na rorbar Marji,
 spalić karana, kobieta powiwersy Drisciz
 w jatee nérnicrej, kat wygrwał ję go, i niósł
 przed sąd, którego wyrokem było spaleni!
 Czy niewidzianno niecierczenej Joanny ginczej
 pod taporem? Marya Stuart, po osmaastobit-
 nim wigrzeniu, czy nie pod nicerem skowirp
 niódrne igcie? Karol I czy nie był na imierie
 wskarany prer Cromwela? na koniec Jakób
 & tronu repokniżyty, czy nie blagob schronienia
 we Francji?

Czyli Austria mieć się będzie rnicwog
 tronów? Austria! co przesładuje Jana
 króla Wggier wolnie prer naród swój
 obranego, prymuarta go rebróć litósci a
 Turliw, a królestwo swaje oddać pod ję
 jorms!

Czyli nalonice do Moskwy będzie nalirato
 obryc tarercz nietybalne osoby królów? Wsami
 terar Katarzyna daje dowiad skroztnego usra-
 nowania ku pomerańcowi Pańskiemu, Staniskow

Poniatowski, przez niego wyniesiony na tron,
i mimo woli narodu jasi jest stracony,
i dziś w kajdony skuty. Karze Jatorow,
oddadając hojny swój dla przystęgi Katarzyn
wreszcie ugiął smiercią. Swaj księstwo
Kuslandji nieprawie odrzucił, i powadzi
względem Dworu Petersburskiego, ku księstwu
panującemu. Wreszcie carowa nasładowała
w tym, przykład Luana zwanego Tyrana,
który rozbijając Magnusa królem Saplont,
strześć go z wkrótce, i do waru swego przyklat
Swój ten daje nam jeszere wzorowitniej
przykład uszanowania swego ku monar-
chom; dożyć jest przypomnieć sobie śmierć
Piotra III, by nie radzić z chrapnościami.

Kwódcy ocy a tak strasznego obraru,
aa klóren dla tego tylko sięgnęliście bacra-
weary, by atarać Anglji, Austrii i Moskwie
wiedzących nieprzyjaciół. Innowrotai politycy,
umieli rozbić a ich wtańej eprowy, wspólny
eprowy reszty mocarstw, i szężyć te do swych
drapiernych zamiarów, podklebić wtańej
młóćci jednych, armicając stawiós drugich,
a innym nakarując postulariństwa potrubę.

7

Ośmielamy się zstępować w tę przeciwną stronę
i tam postradać ukrytych sprzeczności, które
tych powasrajz interesów.

Nie umowa familji, wygrasć powinna była
Francuz, a Hiszpaniz, zjednoczenia tych dwóch
mocarstw jest dziełem przyrodzenia, i to
wicecznym być powinno. Takowienie wrajsenne,
handlowe interesa, potrzeba złączenia się
precieko współnej ich nieprzyjaciółce
Anglii, czy nie dosyć dowadów?

Hiszpania targajz zwiżki swe z Francuz,
na próżnoby sobie podklebiała znalcić sówas
z jakimkolwiek innym narodem. Porleżt
iż dierciawy w dwóch erzęciach świata, będą
caesare celm carstwo i talomstwo Wielkiej
Brytanji; dornata jwi Hiszpania martwięca
ją skutków. Marguorstwo Hiszpańskie, jaka-
kolwiek tego była przyczyna, nie mogło dotyć
dowidować Angielskiemu. Stawa więc i interes,
naturalny jej utrzymać z Francuz plan wrajsen-
ny drierai racrepnych i odpornych, przeciw-
jej naturalnej rywalce. Jdrieri więc strasć
potrzeba netelnych pokudch kerwania przypin
mizdy dwoma narodami? W cetyrij polityce

Pitta, który chce oszczędzić iractwo w
apanowaniu hiszpańskich Hiszpanji, umiał
zarządzić Hiszpanio do wywołania wspania-
nych zglami tej epoki, za którą mogą być
bezpieczni od wszelkiej napaści.

Padłszy skatlowat na chwilę; Pitt to
znaczące postać, to udawając przyjaciela
potrafił apanować gabinet illadrycki, zapew-
nia w swe sidła pierwszego ministra. Nie
wobec król, uwierzył na sergocin dwu-
krajów, umyślił powrócić do prawdziwych ra-
sad, a ^{na} powód niechęci ku wojnie ordołt mi-
nistra rawierającego poloj. norwickim, Hiszpani
polaju, oddaliwszy ministra wojennego, który
uległ się za wycięciem.

Powody jakie nagleby Włochy do popierania
czynności do koalicji, łatwo wytkomaczyć
można. Umieszczenie między domem Austry-
jackim, zawsze przemagającym w tej części
Europy, i despotyzmem duchowym, musiał
ten łatwiej powodować się dwójką sił,
zarumiejąc, że przez to uzyskają dzielny atak
mocnego sąsiada, a przy niej błogosławieństwo
Nieba —

Ojciec S. ciężej się, niż cała Europa w Franciszku
 syna pąkającego, i skłonnijerego do odstępowania
 ramięm heretyckich Lōreza II, stworzył z
 ojcową radą niezwykłą starą
 adwokatów reputację, na udział nowemu
 Koryntowi, który przysięgał wytypienie gwał-
 ciwców reury swiętych. Nawracie, najwię-
 kszemu nie mogąc wrotem przedkoi, blagost-
 wie podziatu nowego świata, sędzi iż mori-
 ber twogi, poświęcić rozrętkowanie
 dawnej ziemi.

Neapol w kardym saria okazywał jednok
 Dworowi Wiedeńskiemu podległość, chociaż
 ta wyraźnie miała znaki niedogodności umów
 familji. Skłonności króla Sycylii, ugratowany
 jeszore była przez wpływ Moskwy, która
 w przypadku wystania floty na śródziemne
 morze, mogłaby być pewną znaliernią
 wolnego przystępu, do portów sprzymierzenia
 Austryackiego.

Król Sardyński wierny ramięm nabytku
 i utrzymania, stały w przedsięwzięciu zawarcia
 Alpów dla Francji, powinien być gooliwie
 chętnie się spory, która była aktadom jego
 podchlebiana.

Reszta maleńkich krajów tej piżknej części
Europy, podzielonej na wiele rządów i rządz-
nej takim potajemnym słuchac' prawa
mocniejszego, musiały w wir ten zabrznąć.

Czyli wrócićmy ocy ku recerypospo-
lity Batawów? ni najdriemy tam więcej
ci do epoki waszej rewolucji, ludu niezdyś
aspalajajczego narody, który w Gertrudenberg
smiał dyktować najuczciłiwere warunki po-
kaju Ludwikowi XVIII. Zagrzony w niewolę
prer pyerne widoki Steinhuder, Hollandi
ni mogła adryśłać dawnego mgztwa, jaki
winna była usidowaniem wolności. Goto-
cona z racności rewolucji, nadwyrżona
rewolucji w systemacie morskim i wojakowym,
musiała słuchać wyroków despoty, apanowa-
nego prer inne mocarstwa. Uwolniona
na świecie z pod jarma obcego i domowego, wi-
drano ją, z jakim raufaniem sięgnięta się, w
ażce młocieli kroywd narodów.

Chyżdy kazyrtami recery Niemieckij, jeden
tylko król pruski wart zastanowienia.
Królestwo to powstało sposobem wtłaczonym
małym krajom, bo te mając wrzłód na siebie,

korzystały z okoliczności, aby wyrównać unako-
 mitym mocarstwom, już to przez wewnętrzny
 ekonomiz, już przez politykę rewolucyjną czynnie
 podtrzymywaną. Wzwyższeniu Prus, los szczęśli-
 niej sprzyjał; w ich pierwiastkowych dziejach
 nikt więcej nie znalazł, nad Jerzego Wilhelma,
 elektora nikornego, i tego polityka, potem
 Fryderyka pierwszego, króla marnotrawnego
 i umarłego Sturiska.

Z przyczyny niemieckich rasad, Dom Bran-
 deburgski stawary się mocniejszym, pora, iż
 przez swe położenie względem mocarstw połud-
 niowych i północnych, nie miał dogodniejszego
 sprzymierzenia nad Francją, i znnowy by był
 bezpieczny ciałem państwa swoich, nabierał
 aby Francja utrzymywała równowagę potęg.
 Kiedy by jej utrzymać nie mogła, Prusy powinne
 były skłonić się na stronę ciacką; tak
 więc mniej przez skłonność, raczej przez
 interes Prusy rozwałnić musiały swe więzi-
 ki z Francją, jakkolwiek te naturalnemi były.

Fryderyk wielki, będąc na schyłku
 życia swego przez Elżbietę, prebonał się doświadc-
 zeniem, iż wpród nimby mógł być postawiony

ad tłońego kolwisk a potudniowych mocowito,
tron jego mógł być swalony przez Alloskuz.
Bajir'a ewizkeryć się była powinna, ewtawere
gdy wopadając w najpiżkniżere prowincie Austriji,
i wotrymając ją w ramiorach apanowania
necy Niemickiej, ścizgrył by był ^{solu} na kark
nieprzyjaciela, który przez ewizki z Alloskuz
był dlań strasniejszy. Z tego jedgnie powo-
derwał Fryderyk II prymiere a Franciz,
a szczył się z Angluz, by wotrymał wojako
moskiewski mające pójść przez necy Niemicki-
ka na roctonienie Hanoweru, i w przypadku
traktów nieprzyjacielskich, szczył się z armij
Austrijacką przeciw Prusom. Te same są
pobudki, co skłoniły Wilhelma wnieść w
koalicję, z wględu dumnych widaków dwóch
cesarskich dworów.

Ta jest główna przyczyna odstąpienia ewiz-
koiw Francji przez Prusy. — Widok podziela
Polaki, byt do tego stały pobudki. — Król
frucki pierwszy oddał się ad koalicję, a
przez ewość ku prawdziwym swym interesom,
odszczył się ad współdzielczego wotrytku, i spoletę
przywołoi. Pierwszy podziela choctarz niepr-
wiedliwy.

był dziełem Fryderyka II; znalazł on w nim dla siebie dogodności, to jest racjonalnie wojów; ale ryba ruszyła Polaki jest ertuż chytrej Machiawy; która potonawary mocarstwo rawictne i bezpośrednio, nie ranięba kolejno Prus opanować.

Gdyby był Gustaw, Szwecja wearta by w koalicyę. Ulocarstwo rjednoczone z Francją prawie ad dwóch wiekio, ochramiane już w kilku nieberpięconych okolicnościach, wspomaganie posittami, posarło by było wbrew swym politycznym interesom, i konisiernej udrizerności. Postypek taki, na pobór najniegodziwery, był by skutkiem chęci własnego rachowania; Szwecji użige się nalierato, aby rorsrepanę nie była — Malobletnoić króla, charakter regenta, chępturcia wówera Polaki, resarło już wyglądow dla Turka prer eloshwę, wstrzymaty na jakiś czas Szwecję ad upadku. Leer cōi! nawotrnoić obliro się; pycerna Katarigna, niemajze już erego osrorzdrać, wornawie swe panowanie nad gabinetum Szwedckim, a jej minister w Stokholmie wydaje się z urzędem prokonsula.

A gdzie patrzeć ta samolubna kobieta, ogła-
sza wolę swoją walecznym Gottom. Jui wyzna-
ceni i bewieni się ministrowi Szwedzkich przy
dworach zagranicznych, ad jej urażenia rewol-
to. Smiejmy wyjwić werytho. — Jakże król
Szwedki raczkowi potrafi ustawy monarchiczn,
kiedy mu wydrisciją prawa cztowiska?

Najmilere serca jego szlanności, padpadają
tyranji, sawer barbarujcej Kataryni.
Czgli carowa ogłasiwiry się kochanków
opiekunką, ma podać królom krizgę ustaw,
takij powinni radzić się w wyborze matronek?
Czgli ich robi berziennymi, i narnacry im
następców podług własnego upodobania?....

Zostawmy monarchom Europy rozpornani,
czgli przypaścić mogą tę Japońską ustawy,
która nie porwale prawa dziedzictwa, tylko
potomkom kobiety wyznaczonej ad cesara.

Porta, wzwycerzona ad trzech wieków, uwidzi
Francję jako najwłaściwszą sobie alianthę, sawer
jednym powodawstę się natchnieniem. Dla przy-
stugi tylla Francji, ogłasiła się tyk sary przeciw
Moskwie; ale sobie samej zostawiona, lub
tak poobitkowana, padła ergethroci ofiary

11

swjej wierności. Którzy drwić się będą, że powsta-
tek tego warata się urnać niepodległość Francuzi-
ka? naucona wielę radowami, abawici się
była powinna, uwar Mackay i Austroji, i
przyjść obojętność w postępowaniu przeciw
dwóm potężnym mocarstwom.

Francuzi! w tym to rzeczy potężeniu i wtnowu,
gdy najstraśliwsi nieprzyjaciele urzywali
wyrzutekiego na pogrzebieniu was; gdy istota
przyjaciele, przez bajrów lub niecaufanie,
tęrgli się przeciw wam otworciu, albo ogra-
niczali się w bezczynnej polityce; Polska
nie wruszona w swjej ku wam wierności,
przyjła waszą sprawę. W strasnych ścisłach
na granicach, sarbojona, ogotacana z spo-
sobów prowadzenia wojny, i jak na niecierpieniu,
zarżnięta wewnątrz przez Moskiewski inty-
gi; prawdziwi polaków potęgi, obmiedli się
wrmieci chorągiew wojny, podportę męstwem
i mitaciz ajeryny. Co by to była ca przeszła
koalicji w jej rozwizkach, gdyby podriał nie był
rmsnijergb naszej potęgi, gdyby Polska była
jak niegdys równowagą potęgi i moernym
murem podndnia??

Tata jest w krótkości postaci koalicyj, i wyobra-
żenie scen, jako graty wchodzące w nią mocarstwa.
Męstwo wydobycie was & przepaści; niechce
mądrość w negocjacjach, ramknie ją na rawor.
Jako zwycięzcy, nie przyjmiecie wojakowego układu.
Przym przyjął go, i Przym stał się ofiarą. Ale i
Przymianu rwali potrzebę jakiegokolwiek poli-
tycznego planu w swych czynnościach, nie rozry-
wali uprzed odległej wojny, póki nie utępić się
się o spryżanie im mocarstwa bliższego nieprzy-
jacielowi. Obiecywali pomoc sprzymierzencom,
czuli i mieli się krywd wogrzędzonych. Rosady
wasze odpowiadać nie będą ramiorom ludu
podkijającego. Umieszczeni & wielu powadzo
na czele rnakomitych mocarstwa, niechcieć tylko
rachować was samych, i stać się bardziej prer-
ogatyw polityczne, niż wojenne obroty, czerżeni-
kami łowatego i powarechnego pakaja.

Wycizetwa wasze i zdobyce drowię prawda,
ale chce się nad nimi zastanowić, dwin pow-
stają do rozwirzania trudności. 1.) Główni wasi
i Europy nieprzyjaciele, czyli już są przywidni-
do tego słabości stopnia, by wicności dopełnienia
rawortych traktatów, była im konieczną?

2) Sprzymierzeniecy wosi, czyli mogą być bezpieczni w równowadze wspólnej siły, tak by ich spotykające ramyby raktowane nie były, i w czasie skaraną pręmością drugiej strony, nie uwikłaly się w czynności przeciwną ich i waszym interesom? Mimo świąt-ności Diet waszych, nie doszliście jeszcze do tego dwójakiego celu, a Europa dotąd bez równowagi, nie byłaby mniej wystawioną na krytykę i skradtew rawnickowania.

Tak daleko ile narumieniem i odgłosem o mury wzriemia mego odliczających się, zdobyliście Niderland, i teraz własnie jesteście panami Lombardji.

Porwołmy, że ogotocicie na lawer dom Austriacki i tych dwóch bagatych Driozaw; wize reswiecie rzizki, ktoromi Austria cрпиata się Anglji, z strony Belgium; tu macie przychycony wpływ jej we Włoszech, tu nowarcie tamajecie dwa obfite źródła dla cesarza w rasłki pieniężne i wojskowe. Nie dawajcie się jednak omamić słyskiem tych korzyści, jakokolwiek są świetne. Prar ten, chocion dla Austriji okropny, nie jest jeszcze śmientelnym. Zamiat porbycia się nieprubtaganego nieprzyjaciela, razniwasi

go owarem. Swój Wiedeński nie zamiecha
odnowić swych związków z Anglią i Moskwą,
wiernymi was rardrosnikami; otóż i względem
jego siła, ubezpieczona na rawore, przez jedyną
tajność rawości i nieprzyjacieli. Austria,
korzystać będzie z nowego porządku korzyści
politycznych, i swą pomścić siłę. Bawarini,
interesem rardrosności, weryfikacji tego kolejno
wzięje, w rozrządności machiawelizmu,
ale sponowaci magła zgodzili weryfikacji
waszych i sprzymierzeńców, lub zmaglić ich
do przyjęcia przeciwnego układu.

Łączności Belgium z Francją, dotykać
względem Batawów: Nieprzyjacieli porządku rawore,
i Skandynawia względem Francji tem w tym stanie
crim niegdyś była dla Austrii. Jeżeli bowiem
w czasie negocjacji. konieczności usmierzyć
podeślę, i zmniejszyć wizerunek siły tak
lądowej jak morskiej trzech zjednoczonych mo-
cstw, zostawiam im nadzieję, że kiedyś potrafią
stargnąć węzły, jakie was dzisiaj spaja. Ani
powzięwam o wyczerpaności i słabości zwią-
ków; wyjątkiem tylko Bawarini tyle, ile zastanawiam
się nad biegiem przyrodzonym rzeczy, by te nie

rozwalnity się kiedykolwiek.

Nu mnie przystoi, chcieć zgłębić skrytka polityki wazery, względnie zdobyć we Włoszech; ciężar się jednak w moim rozumieniu, i wy-
padki z tyłu zwycięstwa, nie skłócają się na pre-
mijajgzech & nadgradaech, ani na admirańcie
narwiata nieprzyjaciela waszego.

Puściwszy na stronę roztrącania względnej
Austroji sity, sity jej otrzymiata, rwiż korona
podriatem Polski, rajć powinna aważę wasę.
Grabierci ta, przyniż ić nie nadgrada straty
Niderlandow i Lombordji; ale erglie Austria
nie moia kiedykolwiek ra pomocą Moskwy do-
arelać się apanowania Włosierczyrny i Chłtroji
Kroacji nawet i Bosniji, a wteners mata
brakuje, by powyższe straty nadgradone nie
były. Sadziemy do namienionych korzyści; ić
Austria przez ten sposób, nie tylko raakroglie
swe kraje, ale rnajdzie tam worytko co tyłko
wajenny stanowi potęgę. Zbiere w brotlim
crasie sradki, aby ra najpierwerg dogadog
skolierności, wydonic mogła Selgek prason.

Nigdy cenieć nie umiano, rabytyj przez
Austroję erżici polski, po ostatnim rabone.

Stanowi ona jedną z najdawniejszych prowincji
kraju tego. More albowiem rozciąć wygórnym
handel Angielski, zmierzyć handel pruski
i adrielić Austroji iśródto nieliczne handel
rewolucyjnego. Austria z jednej Galicji, wybiera
40 milionów złotych polskich w podatku, wzięta
w czasie tej wojny, przynajmniej sto tysięcy rek-
rutów, mimo niemierniej ilości zboża, i furazów
na magaryny.

W jakim stosunku nie rozszerzyte są do
Austroji wojkowa i dostatek skarbu, prur
nowy robot województw; Krakowskiego, Lubel-
skiego, Sandomierskiego i t. d. obfitość w przemyśle
i składy kruszców, jakie tyłto przyrodzenie
adrielić chciało ziemi polskiej. Kopalnie
soli, wnoszą corocznie do skarbu 15 mil.
złotych polskich. Kopalnie rudy pod imieniem
Olkuskich, wreszcie ich otwarcia, mogą odkryć
niezwyrodniane iśródto metali, które obogacają
niegdys polską.

Powie kto, że prur są nową siłą, do utrzymania
na równowagi na północy. Prurpać i warty tutaj
najkrótniejse zachowanie rewolucyjnych warunków
polaju z republiką Francuską, iśradzi,

czyli odpowiedzą rawore dobrym rampyatom? Czyli
 kongres Francuzów ad Austrujalów będą doctos-
 crajzce, by ci mogli nowego sprymierencia rostruie
 spokajnie a tatwasiz postępowonia poddy wa-
 runków prymiera? (casus foederis) Daleki
 jestem ad tej myśli. Owszem Austria wima-
 niona nowem raborem, nie obawiając się
 napasici w odległych granicach, a ratem
 nie mając potrzeby rozdzielania sit swoich,
 wsparła pomocami Moskwy i Angliji,
 mori ra pierwarzę sposobności udaryć
 całą potęgę na Prusy. Te nagle racrepienie,
 rychto popartem: byś nie mogą; Szwecja
 nie tu cżynić nie potrafi, bo jak powie-
 dzieliwmy, że już nadto wielkie data dowody
 swej podległości dworowi petersburskiemu,
 a kto wie, czyli w swym stanie unienienia
 Szwecja nie udaba się już po radę do dworu
 Berlinickiego? Alżna łatwo zgadnąć, jaka
 była odpowiedź króla Pruskiego, niespokojnego
 w swym poboreniu między dwoma cesarskimi
 dworami.

Czy nie można a też inąd domyślić się, iż
 chytra carowa, aby tym Łatwiz uwiesić mogła

Dwoje Sztokholmski, czyż ma daleką nadzieję ady-
hania Pomora? Czyż ktoś wie, kto? To, że
w Szwecji, przychylił nowy nieprzyjaciół domowi
Brandenburgaliemu, dla którego jarku nie było
na potrocy radnego wsparcia, bo porta abbi-
ria się do upadku, a Austria z natchodzi
tymersem nowego sprzymierzenia w Elektorze
Saskim, który podległy caowre będzie Dworowi
Wiedeńskiemu, przez radność i remety ku
Prusom.

Francuzi! otóż wasz sprzymierzenie na pot-
rocy, sam jeden w ratunek i tyła mocerst-
wami. Czyli wy go dzielnym wespół samimino?
Porwołmy co jednak wyrażnym jest niepodobniestem,
że wśród tysięcznych niebezpieczeństw, wojska
dajś mogą na pomoc sprzymierzeniowi, sciżgni-
cie tem samem nierozem, werytło wojnę na
potrocy lędem i morzem, podobiciu Moskwy
i Anglię, bo przeciwko wam wrniała artondary
i formowota nowy cwiżek, z którym zapewne
wzięjby się wam waleryć niechcisto.

Ten jest nagły wykład najrozrywisterych niepo-
kajności podobek względem Francji i jej spry-
mierzenców. Teru (patem) teru o wolaraniu

środków rozczepzających trwałe bezpieczeństwo.
 Richelieu je wskazywał. Ten wielki polityk, dowodnie
 przekonany o konieczności unierwienia pychy domu
 Austrojęckiego, nie szukał w śladz Franciszka I.
 Nie w stronę pobudnia, raczył na północ kie-
 rował swój układ rozceptli. Ożyczeniu się z
 Szwecją rozczepa prowadzą, a Traktat Westfalski
 starzyć może za przykład.

Z strony więc północnej obwarować się wam
 należy przeciw Austrii; przygodzenie pada je
 gotowe śradki. Przymiennie ją, by powrócić
 Polsce, co tak nieprawiedliwie wydobła, i nie
 dbajcie o jej awizy; uniewolcie ją do odstąpienia
 przymienia z Moskwą, i w ten czas dopiero spo-
 krajni być możecie, i pewnie woźnego handlu, bo
 spudicie się na nierawadną wierność Prus,
 Szwecji, Porty i jednego jeszcze pośredniego
 mocarstwa to jest Polski, której przywrócić
 wydobła od przywrócić ciela prowincie, zwane
 Galicją, będzie mioba punkt średni do ukortote-
 nia znaczenia narodowego, i potrafi za wspar-
 cium waszych ewgizykich państw, znaleźć przy
 własnym możtwie sposoby do uzyskania existencji,
 nie odstępując w niczym woli waszej.

Jeden z stawnych waszych polityk^{ów} utrzymuje,
że wam potrzeba mieć na północy dwóch spry-
miereńców Się gdyby wam wybierać przy-
mizdy zachowaniem wpływów we Włoszech
lub na północy, rawere pierwszy opacić
a drugi utrzymać należy.

Czas jest pomówić o najgroźniejszym nieprzyja-
cielu waszym, tej Kartagenie, która podnie-
ciła przeciw wam porządek rewolucyjnej wojny,
sprawiła w Tonii waszym werystkiem okrop-
ności domowych rozruchów, utworzyła Wandę
i padła ofiarą w ręce emigrantów. Czas
jest, zastanowić się nad rozdrożną i wio-
tomną zwalką, co zasilała własnym szatanem
jędźre sprognione zgubę waszą, w tineras, gdy
spotwarata asygnaty, przez rozliczne fatalności
sposoby, i niszczyła handel przeważnie was
bajarniz; w erim werystkiem, wielokrotnie
gwałciła prawa narodów. Czyli Anglia,
uczuta dotąd skutki najprawdopodobniej waszej
rawości? Czyli ubierają się w moc zwycięzcy
ad jej napęści? nie wiem, póki Anglia ra-
skowa jednaki stopień mienności narodowej,
struceni się rostawiać jej tradycje, jakimi

wam składzić marnie. Somyślam się, że odejrzysz
 wam, że wielu powadzio bezpicernego sprymiaru
 ca w stanach Ameryki; że raczej opanowie
 najpiękniejsza oady przyjaciół waszych w
 obydwoich Indiach; że też wiec wieści mogą,
 że powadzenia wasze, nie uberpierzyły was
 jeszcze względem rywalki, i tylko przez poli-
 tyczne układy, otrzymać potreficie przyrzę-
 spotajności. Tak jest, przez negocyacje swoje
 udobacie sprężynę jej potęgi na morzu, obla-
 bracie gwałtowny jej polityczny wpływ na lądzie.

Wresle akolicernossiom roztawione jest
 jeszcze uberpierzenie losu Anglii w obydwoich
 Indiach i na śródziemnym morzu. Przywizim
 się do tego co jest podobniejszym, i co byśmy
 uważać mogli jak poprzednie środki do ściśnienia
 jej handlu, a tem samem osłabienie go na przyer-
 tois. Starajcie się rzucnijcie illoskwi tu
 stopień siły i bogactwa, jakiego należała przez
 zmniejszenie poleci, a dajciecie pewnie do
 osłabienia mocy i uszczerpkienia bogactwa
 Anglii. Anglia jest dzisiaj paniz handlu
 na morzu Baltyckim, i z względu swych
 zwizków z dworem petrosburskim podklebia

sobie nie bez przyczyny, otrzymał przywilej wyłączenia na handel wschodni. Czyli potrzeba na to dowodów? Moskwa będąc poniżej trzecia morze, odczuwa chwile by akrapny czas sadzić mogła Turcji; nie brakuje jej więc środków do wzróżnienia mocy Anglii, przez bagactwo handlowe, które rzeczywistym skutkiem przystąpił się do tem wzróżnij Moskwy przewagi.

Anglia poświęcała zawsze interes polityczny interesom handlowym, dzisiaj przez siebie a Moskwą wzróżni, potrzebi zgodzić te dwa wielkie prymity. Trudniąc się sama jedną północnym handlem, wkrótce obojętę swą podwoją, tak polityczny, jak i handlowy w tej Europie części ugruntowany. Rzeczpospolita Batawów, najdłużej więcej niż kiedy trudności do ustanowienia reglugi. Pruszy zawsze obawiać się byt, o bregi ogotowane z sił morskich. Trwecia a Szwecja uległa się muszę pod morskim despotyzmem. Pruszyk Sund, a upadobania Moskwy lub Anglii ramknizy być może dla obrotów hiszpańskich i francuskich. Porta a bajari obracenia wiecarny jej nieprzyjaciela, zmiwalong hedri zranować szerególnij bandery Angielski; a tak, ilei to jest

dale Anglii powadzio, ciekrenia sız z nadgrady srokod
poniesionych pner wasre mgztwo, w coty otugosici
Wloch, i rawarcin dla sız portow na srodziemnem
mornu —

Jako zapneryc' nie moina wyrosici sız
morskich tego wypiarshiego luda, tak z
drugiej strony wiadmo jest, do czego odrosz
sız jego sız tygdowa; ekgdie pochodzi ta pr-
waga jakz rachowuje w innych noradach?
Daleko jej srukaci nie naliry, bo najdri sız
ror w mnostwie pienizdy, drugi ror w borbanij
wie, niektorych kszizyt Prusz, ekgdy podtych
podtych u kupreniu krowiz ludka, i w sprzedany
Anglikom ludi, ktory ich poiwizcayz potew, na
smutne ofiary swej pychy. — Widziatem w Amery-
ce ginzcysh ngdzarow, ktorych liczba wynosila
17.000. Tangeram, i i terar jeurere Gibraltar, i
wiele Angielskich fortec, majz swe garnirony
z tych zapniedanych niewolnikow.

Alexander w ustawach prepisanych Baktrya-
nom, rakoras poreraci pcamy zgrybiatych starcow.
Krol Syrakury, w traktacie pokajz z Kartagin-
czykami warowal, by rowicetali okratny swyera;
pasowizcayzia dzieci na ofiary Franciri: pnykta

Tali jst was gadajmy, starajcie się wrócić
na dobro ludności, ten sam orgi, który
sprowił śmierć i prestrach między nieprzy-
jaciółmi. Wymorcie na katowych Krzyżach,
by przestali poświęcać etatu Anglii swe
dziećmi, wszak to głos przyrodzenia, wszak
to głos niedrowszej polityki. Wtenczas
zardrośnica roztawiona siom wotasnym,
nie śmieję oddawać niemostom ani morynarce
ręki potrzebnych, tak łatwo nagabywać między
obcych narodzi, prer niepodobienstwo wyzłomni
wajsk swiact. Wty więc wwar a prymierienicami,
potraficie ornacryć sity jej wajskowe, deisiny
tak wam niernane, jak jej skorby.

To cośmy dotąd powiedzieli o potrzebie poli-
tycznego układu, tym więcej rozumicie się
ma o Moskwie. Moskwa, ta Slunadid
kolodka, będzie rawere ogniiskiem rewolucji
Europcy; to mocorstwo, co nigdy niczego
nie oszeregdało na rdozger i panowanie, woi
go moirna porowrecknym bicrem. — Siergiliwi
Chinerykowi, re jednoctajnie zwizelami jej
gardzili! Nie sity tylko, jest jej psychy sprzynaj,
ale przewrotność, wiarotomstwo, a co najgorzej

prekapstwo są główne podmioty czynów jej politycznych i wojakowych; oddaje na to większą część swych bogactw, wojska nierazją roztu pieniężnego, i niewątpliwie powiedzić można, że więcej Francją jedna koartuje kampania niż Moskwą czas sześciolatniej wojny. Nie potrzebuje powerechnego rachowania, by jej asygnaty nie miały biegu, któremi ratotwa większą część wewnętrznych wydatków. Kopalnie Syberji, tem są dla niej, czem były niegdys' elacedańskie dla Filipa, sturze mu na prekapstwo cnoty.

Wierna w zasadach następcom Attyli, Katoryna mocą podstępów i wiarotomnych obietnic, usidlić ródka werystkie Europy mocarstwo, pewną będąc zwiękzenia swego, przez wyniszczenie powerechne. Osmielona powodzeniami, aby wrostać mogła, rawre buary' będzie. Koalicje, i współdziałce zwięk, będą jej ulubianym celem. Jżeli jej tto nie wstrzyma w tak nagłym biegu, gdzie granice chciwości jej i tupierstwa? Tam gdzie bezpośrednie panowóć nie potrafi, wyznaoczyć reache samowład- ców. Cór' czyli nie śmiecha urnac' poostatni rok Ludwika XVIII.

Filozofowie jednogłośnie powiedzieli, że
poważnie doświadczony jestżeś ad ludźmi potężnych,
tych samych rewolucji, jakim padadało w
najdawniejszych wiekach. Dobrze by było roztra-
żać, czyli pisowni ci nie puszczają radaleho
strachu, a bajarni by polityka nacta ni
uberpiercyta się? Pewna jest, że dzisiaj
mniej obawiasz się potrzeba nagłej napość:
hordy łupieżczych hordów, więcej rozwarneho
drapiertwo aktadu. Francja zamiast coby
miała dzisiaj mniej pobudki wierności ku
dawniejszym prawidłom wrzględnie potężny,
powinna raczej mocniej ich chwycić się i
nie odstępować; idzie tu o jej trwałość i
zwiększenie. Jeżeli interesa polityczne, mają
Francję przyczynić do tych rozad, powinna
je także przycze z powodu interesów własnego
handlu. Na próżno podchlebrata by sobie
rwał się w tym nowym rzeczy porządku,
bo kiedy w ciągu panowania Piotra I, Anny,
Elżbiety, i Piotra III Francja z uwieków wrych
z cłostwem nie atrymata tych korzyści, jak
sobie obiecywała; a kolierności ninijere jasni
dowodzą, że rady imperatorowej miały raczej

adebrac jej handel wschadni. Such burzowego
 zwoizku zjawiwery siej na p'etnocy, rozposcim
 swij pogrom az na srodek poludnia - Troista
 koalicia, widzi padlegty swemu despotyzmowi
 ziemiz, i mora na niej bydzce.

Ze tego wygladu waszego poborenia, i g'oszon
 waszych nieprzyjaciel, w stosunku sprzymierze-
 cow, wyrika odpowiedz na dwa juri zrobion
 rapytania, to jest: si nie tak do powodren
 wojekawych, jak rocej ad d'iatan politycznych
 rawist towoty wasr byt w przyertosci, i berpie-
 crenstwo krajow przyjarnych Francji; si
 do was jedyni nabry korystoi z wycozato,
 bysieu adryskoi mogli w b'asciwe wam
 miejsce mizdy mocarstwami, ustanowid
 uktrad ogolnej rownowagi, i w'ebronic, by
 waga nie sklonita sie na stronu pragnucyph
 powerechnego panowania. W ten czas rawoste
 troktaty pokazu towote bydz, i sprzymierienicy
 ni mogz byc wciyzgnieni w czynnosc przeciwnu
 ich umowom, ramiarom i interesom.

Cyneasor rozprawiajze w senocie Prymakim
 nad srodkami uberpiecerenia mienaruszonej
 społajnosci neerypospolity, mowit: « Boiciz

Antyocha, kłacie się Filipa; chcecie być
wam postawił ogromne wojska na przytłacenie
mnie ich potęgi? Przywołacie Grecji dawny
jej kartakt, wchreścicie rząd republikański
w całej rozległości Azji mniejszej. Filip
rządzi w Macedonii, a Antyocha odprawi
w śladem Azji." O gozby zjawił się nowy
Cyncar w senacie Francuskim! nie mógł
by paść swej recypospolitej wateorniejzych
wojak przeciw Semiramidie północnej, nad
rząd odrzyskania Paleae znaczenia jej politycz-
nego i wolności.

Choćby mi sta wynucał sbyteerne przy-
wiązanie ku ajerynie, reware powiem, że dris'
srecyólnij postrednabryj próine mijsce, jak
cóstawia miszerenie polski w równowadze
Europg. Niech nikt nie zgdi o tym miszerelie-
teym kraju, prur obrar dawnego nieładu, ani
smutne powadrenia jego rewolucji. - Wiarotomna
tylko szriadu polityka, ucitawota miszererji
ten wielki i wspaniały naród, oby go preciei
pakonata. Swiadkiem są niebioss i ziemia
ucitawonii, jakich chwytaliemy się w chęci na-
dania sobiu rzadu drielnego, i ugruntowoney

na adwicznym sprawiedliwosci rozsadach; ale
 werystki starania bersutekernow byty, prer-
 tych samych ciemizrysciel, ktorzy gotujec
 w cichosci kajdany dla reszty narodow,
 chcieli zdobywcz polski, utworowac sobie
 drogę do rawnajowania swiata. W ostatniej
 rewolucji gderi rawnafaniem i wolę wspóbrim-
 ków gwałtem pierwarę rolę, niech nikt nie myśli,
 by albo rabobon kizry, albo tyrania magnatów
 padaty nam miar w rękę. — Potrzeba obrony
 siedlisk naszych i wolności, napreciw obecnym
 przywódcicielom, zjednoczta werystki
 pod chorągwie ajeryny. Słachta, mieszarani,
 kizria, włascianie, werystey staliśmy się
 brosz, waleryliśmy za jedną sprawę, bro-
 niliśmy praw jednych.

Upadliśmy. — — — — —. Móre ni docęci korystatem
 a przykladu Fabiusa; ale czyjmy przewidzić
 mogli, że nam trudno będzie wyszkoć pomoc?....
 Szczęśliwa Ameryko! Ty całą miasto sprzymionow
 Europę: Francja, Hiszpania, Holandia, dog-
 taty ci z radziacz floty i lądowe wojaka;
 na rozgromie asygnatów, wystawiasz tyłko
 puszcze i dalki astronomia, ale skorby przypiechlizy

naradę, zapewniali ich wartość. Narodnie
godny zdobytej przez siebie wolności, za którą
i ja walczę, z radością wylewam krew
moją, zaświadczy, czylibys potrafił stargać
kajdany, bez pomocy tylu sprzymierzeńców?

Jżeli jest prawdą, że potężne usiło-
wanie z względu Ameryki, były podobną
powszechnego interesu; przywróceniu Polak;
czyli jest mniej ważnym dla tego samego
interesu Europy? Przewaga Anglii, nigdy
tak znaczną nie była posiadając dwoje spry-
mione powinnie, jak jest znaczenie tych
mocarstw, które rozdzielają Polskę. — Handel
Ameryki, nie może równych krajowi nasremu
udzielić korzyści. Zwizki Europy z nowym
światem, nie mogą mieć pod względem siły
sprzymierzonej tyle wpływu, ile go z połudź
otrzymają.

Gdy Ludwik XIV umyślił wnuka swego
osadzić na tronie Hiszpańskim, adgłosowi
strenia się domu Burbońskiego, ratownik
wszystkie dwory. — Gdy Józef II groził napisać
Bawarii, to jest, gdy chciał objąć kraj rawiera-
jący 784 mil kw., cała Europa przeżyła się

nastawiając przeciwko obaleniu równowagi.
 Ale zamiast wywrócenia uderzącej
 przykładów, dosyć mówić było odesłanie killa
 miasteczek, nawet killa pojedynczych wsi;
 w myśli sprzeciwienia się traktatowi Westfal-
 kiemu, który nie kryje w Europie na-
 rużenie równowagi — Polska umieszczona
 w środku północy, przez swe położenie
 rozstrzygała Paryż, ubezpieczając Prusę
 od naglej napaści, i rozstrzygała Szwecji
 bezpieczeństwo; Polska znana Europie
 od politycznego świata za karmicielkę
 Europy, przez urodzajne grunty, i łagodny
 charakter jej mieszkańców, będąc przeważ-
 ająco północną, i silną stroną południa; Polska!
 miała tak upaść, by jej niecierpienie nie
 wrodziło uwagi reszty narodów? Traktat
 Oliwski czyli niewarownym będzie, bez wawy
 ludów, które go rozstrzygnęły, bez pomocy wspólnej
 ich krywdy?

Przypomnijmy sobie sławne rewolucje pod Ferdyn-
 andami II i III; rozstrzygniemy epokę, w której
 chciano unieść dom Austrijski i Hiszpański
 rządcy, aby utrwalić i ubezpieczyć Europę;

tem przekonamy się, że awaryans Polakę za
punkt średni, z którego wyniknął sławny
traktat Westfalski, podany przez Piirelego, a
upragniony od reszty Europy. Pokaterowi
Szwedcy, nie mogli się kryć na stronę
zwierzchu, ani inaczej wrócić uwagi ku
Francji, tylko rawartym przymierem między
Polakę i Szwecją; z tego więc powada, królowi
Zygmunt III z Włodzisławem następcę, kolijno
posrubiwońi byli od stron wajuńicych. —
Koniec polski, i tylu innych hetmanów,
widzieli w namiotach swoich postać francuskich
Angielskich i Hollenderskich, którzy będą
świadkami walczarności naszej, proarli
o pokój dla Szwecji, kiedy cesarz z Hisz-
panią pracowali nad przedurzeniem wojny.
Sławny Hiszpański poseł Gabryel Roy i
baron Suchi; przypieholi wystać flotę
z 24 okrętów w cieśninę Gdąńską, rozczujce
Zygmuntowi III rachowonie hoony Szwedkiej
pod warunkiem gdyby przeciągał samochy wojenne
przeciw Gustawowi — Polaka jednak sadze się
interesem Europy, rawarta pokój z Szwecją, i
otwarta im rapoz w reszty Niemickiej.

Ferdynand II nie mogąc uzyskać pomocy całego narodu, umiał dzięki sposobom Ferdynanda króla Węgierskiego, do aformowania korpusu 6000 kawalerji polskiej, którą dowodzony przez Noskowskiego i Gromadzińskiego generałów, dojechał do Pilskardji i tam zbit wajałko hrabi Soisson. Prąd jednak, uwiadomiony o ratargach z strony obywateli polskich przeciw Francji, naturalnej swej przyjaciółce, adwokat natychmiast walczył w wojownikach, przez Austryę zwiedzionych i obłąkanych.

W późniejszym czasie, widziaws wajałko polskie, dawające liczne przykłady swej waleczności, w celu pokuszenia pychy, zaczęły rewoać równowagę Europy. Jan Kamagaski przywiódł w niewoli Mładymiliana Atrakierzcia Austriji, który usiłował ewizkować pałkę domu swego, przez przywłaszczenie korony polskiej. Stanisław Kothkowski, przykut do rycyżkiego woru, Bazylijs i Swona, dwóch Moskiewskich krzyżów, gróźbnych napasieży Turkowi i Polsce. Sanji ratrowionej napadem Szwedów, przybiega na pomoc Czarnecki, podług warunków traktatu Kapenkejskiego. Cżyli Turcy recheż unieżyć

Austrya? poszukiwać będą, i otrzymają obojętność
Polaków. — Ale jeżeli ratować barbarzyńskim
jermanem całe chrześcijaństwo? okara się Jan
Lobieski jego obrońcą. Fryderyk wielki, czyli
obaczy się na ratytku swej potęgi przez Illaskę?
pada on także do Polaków aderwać; "Dom królestwa
Pruskiego, stępnony jest z nieczną popałością Polak,
przez wierny zwizek, przez interes wspólny, i
nieodrówny, wzajemnego zachowania się
mocniejszego w sobie, niż wszystkie przymierza."

Francia przekonana o potrzebie ekscytencji
naszej, i ostrożna ad utrzymywanych w Wor-
sławie ministrów o widokach opozowania jej
przez Illaskę, przysłała z szeregiem uprzejmym
olegwateli Polskich, przybyłych do Paryża w r. 1745
aby wzięciem utworzyć można było polityczne środki
do utrwalenia polski, i zrobić wierny zwizek
między dwoma narodami. Królowi Conti, był
na ciele planu. Polska, Szwecja i Prusy
utrzymać miały równowagę północną, a Francia
obronę była na warunkach tej równowagi. Już Dwory
Sztokholmski z Berlińskim, starały się o usidlenie
tak wytecznego ramienia. — Polska, niczego bardziej
a większą nie zgodziła skwapliwość. Chciano

Moskwę z Austrią wotęrgo; zakładano sobie
adebraci pierworej a potem z Anglii ruszają
wplyw na północy; bez niecierpienia, intrzyga
i szereg podstępny trzech mocarstw, uwiązły
oddanie ramię tak dla nich niebezpieczny,
jak diabolic dla reszty Europy uwiązany.

Francuzi! Wam wyłonanie tego jest roztwieranie.

Gdy utarcono pierwszy podział kraju mego,
Francia mimo niekierowności rządu pod Ludwikiem
piętnastym, eruta konicerności rozkowania
Polski - Choiseul, na mocy pretoreni Krasinskiego
biskupa kamienieckiego, utrzymywał szoufeder-
rowanych, i skłonił Turków do popierania wspól-
nej sprawy; Moskwa atoli z Austrią przez
wplyw ich do dworu Wersalskiego, dokarady
ukonieczne machiawelskiego układu; a wtedy
wreszcie już znikła równowaga. Współdzielce
ligi, mając premoc za główną zasadę, padali się
berwotywnie wścichtości drapierstwa i grabierzy.

Gińca polska, data jezerce dowody wier-
ności, ku swym rasedom; wie dobrze, że egaba
wasra jest poprzydzioną, a ja wybrany ad arpoś-
riomków, udołem się do Paryża umawiałem się
z rządem waszym, chociaż to była chwila dla was

najstrocznijera. Wrócićem na ton ohywatli,
předsiwzięliśmy uskutecznić roszys, i wten czas
własnie, gdy wiktora czcię narodów podniosta
precisio wam orzi, gdy reserta i innych ogranięz
ta się w bererzynnij polityce, my jedni, ośmiec-
liliśmy się współnie z wami orznić. Równowa-
żyliśmy oim niedzięcy szęronie trzech mocarstw
sity. Z głębi wiktoria, wrywam króla
Pruskiego niech powie, jeżeli obawa wzglę-
dem wajsł polskich, nie nakazata ona cofnąć
wajsł ad brzegów Renu, aly mógł akryć bregi
Wistę. Wrywam Austriz, niech świader,
czyli niepokajnać jalg w niej wrniec ta
rewolucia nasza, nie zatrudita ją w dzieł-
ności popierania precisio wam wajsny. Czyli
more zapnearyć cłostwa, i nie naruszylisny
warytlich jej sity, i nie osłabili jej ulubionego
układu, przesładajęc wopierania pomocami
powodren koalicji?

Narodzie Francurki, wrose Europy:
czyli z tylu powodów more ci być obaq
moja ajeryna? Jeżeli nie zapobiegłis szgubie
naszej, przycrynisz się zapewne do wydrwignieni
nas. Czyli trudności tkwi tyłko w sposobach?

Francja zwyciężca, Francja w zwyciężkach z
 Hiszpanią, Portugi, Prusami, Szwecją, Danją
 Hollandyą, czyli bóg morze wstrzymał
 przeszkodami? Pałacy wolni w nadaniu
 sobie samym konstytucji, utrzymywanej
 czynnym rządem, a kością mocarstwa spry-
 mierone do utrzymania pokoju Europy.
 Nie wymagalibyśmy posłłów, awsem tych
 udzielić jeszcze potrzebiemy sprzymierzencom.
 Bogactwa ziemi naszej są niewyczerpane,
 handel chociaż ścisniony, udzielać nam
 będzie nierównych pieniędzy dostatków.
 Skarb ma taką siebie podporę jak iaden
 z krajów Europy, i tę podporę są starostwa
 z duchownymi dobrami, z których już usta-
 nowiliśmy podatek na rzecz skarbu w ostatniej
 konstytucji. Nie nie powiem o sile wajak
 naszych; dosyć albowiem daję dowodów swiej
 walczności. Konstytucja 1791 roku narzuci-
 ła liczbę wajak 100,000 wybierano dotychczas
 jednego ze stu dymów; nie łatwiejzego jak podawać
~~stanowi~~ liczbę, nie krajowe rolnictwa. Nareszcie
 jeżeli polacy są rozczepieni, podległemi rwać się
 nie mogą. Porostają współzawodnikom moim niepokonani dawać

Czekają oni tylko mocnego głosu, który rozchodząc się po całej Europie, powoła ich z grobu, a wkrótce obaczyci ten lud wspaniały obudzony mgłstwem, i jednocześnie się przy świetności urodzenia narodowego. Nieprzyjacieli wymarali nas tylko z karty politycznej; jesteśmy jezerem, i rzujemy w drucha waszym i sprzymierzeńców. Już niedaleko pożądana chwila, w której powrócą ad was ożywieni, i miemy głośno wykrzyknąć ^{powrócą} ~~istnienia~~ ^{istnienia} naszą.

W liście współziomków, sierzeli wici schronionych przed mieczem nieprzyjacieli, znajduje się wiele słusnych i światłych ludzi, którzy mają prawdziwie polski interes, i jej wgląd tak polityczny jak i handlowy z resztą Europy. Nawet doświadczeniem, potrafią w potrzebie udzielić uwag nad kartą naszą najwłaściwszego naszego państwa i dogadnego interesowi sprzymierzeńców. Co do oznaczenia granic, jakie mieć mamy w odrodzeniu się naszym, razęram śmiało imieniem współziomków, iż ci z tym się do ciebie narodni Francuzi aderwz głosem, jak niegdyś Arvitus mawiał o Brygionach: „Arbitrium penes Romanos

manere, quid darent, quid adimerent; neque alios
judices, quam ipsos, paterentur."

Włosinie styczą brzęk świętych kajdan, już
da mnie przygotowanych. Łdaje się, że nowy
poros wybuchnie . . . Such publiczny rapewne
odrywa się w jakimś Pałski ergetce, rapewne
nowi winowajcy, caludnic' mają puetynię Syberji.
more ja sam, wkrótce ofiarę się stanz. Niech
umieram, a niech powstaje ajeryna . . . Któr
ją orywi? mgrtwo i mgdrość Francurois, wrar
rjednoczonymi sitami narodois interesowanych
o jej existencyę. Cór ra powód ich do tego
sthanu? włosne rachowanie. Jaki eras
uskuteczni tak obsreony ramias? Eras
powszechny pacyfikacji.

Uwagi

Nad naturalnemi przyrzecznami między:
Portą Ottomaniską, Francją, Polską, Szwecją i Danią.

Jak tylko Porta ubezpieczyła rosady
panowania swego w Europie, rawore lękość się
powinna była dwóch ogromnych mocarstw,
to jest: Moskwy i Austrii. Kiedy więc te
same mocarstwa, jointly z powodu stykających
się granic, już z różności politycznych stosun-
ków, były albo nieprzyjaciółkami albo rardości-
kami naturalnemi Francji, Polski, Szwecji i
Danji, wypadła konieczna potrzeba związku
między czterema namiętnościami, i Portą Ottomaniską
jako należącą do wspólnej sprawy.
Oci i pierwsza przyrzeczna ich wzajemnych
umów.

Ogromna siła Karola V na południu, strasna
dla reszty Europy, i nieograniczona dumą Iwana
Wasilewicza na północy, adkroty się w jednym
czasie, dając znać Francji, Polsce, Szwecji,
Danji i Turcji, aby ustąpiły między sobą spry-
mierzonej ewizek i wieczną przyjaźni. Soliman II
z przydomkiem Canuni, panował własnie w
Turceck, Franciszek I we Francji, Zygmunt I

w Polsce, Gustaw Waza w Szwecji, a Chryścjan II w Danji. Tu jest epoka pizciowatego zwigłku, ad którego ralcieło znaczeniu politycznego w srerególnosci i pzymierzonych mocarstwach, i które adtąd, przez ogrom sily i sposobów, wraziły powołanie reszcie narodów, przeciwnych układowi powszechnej spokajności.

Karol V z ralem patrzył się na rawady, jakic wystawiało mu to ogromne pzymierzenie, ale utrzymuje rawer swój ulubiony romiar powszechnej monarchji, utworzył prawa do Danji, Szwecji i Norwegji, podług smoiemanygo odstąpienia ich przez Chryścjana II. Utrzymował ustawiczną wojnę z Franciszkiem I; atęczył się przeciwko niemu z Henrykiem VIII królem Angielskim; napadał Turków lądem i morem, i rachowywał Ferdynanda, brata swego przy wydziarstwie dwóch koron: Czeskiej i Węgierskiej, które z usarą domu Austryjskiego, jednostajnie przez elekcyę addawom były familji Jagielonów, panującej w Polsce. Car Iwan wstrzymany w pycernych ramysetach ad Turków, Szwedów i Polaków, szuka przyjaźni Karola V; ten okarzuje mu ją rawar, a chce

oserczdyć nagłych i dogodnych swym rangatom
na północy rozruchów, przynęła mu wszelką
pomoc.

Soliman II otrzymał się z Franciszkiem I, i aby
dać większe znaczenie związkowi temu,
dorwolił w dywanie pierwszeństwa posłowi
Francuzkiemu przed innymi. Traktat wy-
tężonego handlu zawarty był z Portą, i w nim
warowano o to, nie polarywać się inaczej
określonemu reszty narodów na morzach wschodnich,
tylko pod francuzką banderą. Sultan wiel-
ki, obowiązał się dać posiłki lądowe i przynęł
wysłać flotę, oddając tę pod udzielne rozkazy
króla francuzkiego. Stawny Barberus, admirał
turecki, podkomendnym był barona de la Garde,
znanego pod imieniem wodza Paulin; wówczas
pojecha Francuzi do Porty, Neapol i reszta Włoch,
dzwiały na widok Tureckiej floty -

Ten sam Soliman, wysłał potem uroczyście
poselstwo do Kuzmanta I, króla Palestyny upew-
niając go o trwałej przyjaźni, i winowajce rzymskiego
admissiony od Arabami i Wołochami; ra-
zował ostentem, jeżeli by mieli napadać granice
Palestyni, i wysłał bierz Sylistozi, na ukończeniu

wzorczych epoków, z powodu wrażliwego wyznaczenia. Zygmunt umiędzy cenę wartości przysięgi, odpowiedział ryceńcom Solimana przez sławne państwo Opalińskiego, a więcej jeszcze przez powłóne Sztutowickiego, kanclerza W.K., pracowanego osobliwie od wielkiego Sultana, i w szereżnych przysięgi związkach, z wielkim podziwem węgrem Ibrahimem baszą, zawarła w Konstantynopolu traktat obowiązujący. przyniesia, nie tylko co do dwóch kontraktujących monarchów, ale nawet ich pierworych następców, Zygmunta Augusta w Polsce, i Mustafy, któren prawem starszeństwa, panować miał w Turcech.

Szwecja z Daniz, chociaż jak naturalni sobie nieprzyjaciele, mianowicie, od zerwania związku dwunego de Calmar, przwarione pyrnemi widokami Cara i Karola V, stęczyły się równi z Franciz i Polka, aby równowagę siły tamtych i onylich uskutocnieniu planu opanowania północy.

Naród Węgierski, rardroiny swej wolności, uwarazę Ferdynonda uruopatorem, obrat sobie królem Jana hrabiz Spiskiego. Karol V dat pomoc Ferdynandowi na utrzymanie wydzięstwa. Jan z swej strony, braga ratunku Salimana, aby wydobł

Wzgroz i jarma Austroji. Cesarz Turcki, roz-
choze sprawic zamieszki w Wzgroch na korzye
Francji, drugi roz myslze oddalic ad swych gro-
nie ogromnego nieprzyjaciela, pewien przyjacni
Polokois otaruje sz na crele wojaka, przewora
okrapnoiciz kraje Austroji i ragnara samej
stolicy. Na prozno dwory Wiedeński i Rymski
udawali sz do krola polskiego po posolstwi; nie wyra-
srony u ukhadru, otarot wiernoic, rawortemu
prymierowi z Solimanem.

Sam Austrojacki, widzial co dzien bardziej
petnuzce zamysly - Moskwa z drugiej strony,
uwarzata niepodobnie do zwalczenia rapory,
aby apenowac mogta potnoc, i szagwyszye sz
na rozwalinach Porty. Karol V ponuciwary
tron, przywrócic rownowazę Europie - Spokoj-
nosic w Francji adradzila sz. Ferdynand wysyla
posolstwa do wielkiego Sultana z bogatymi darami,
aby go prebtagali, jaksz dalej, Maksymilian stozal
sz o utrzymaniu pokoja z Portą. Carowie bicia
i wszedru szigani przez Polakois i Szwedow,
prymuszeni sz oddac w calosci Inflanty, i szerte
zdalezery ruzyciztu; petni bajarni o wlasne
w Moskwie dzierzawcy, nie inaszej wydzalyki sz

z przepaści, w którą wpaść mieli tylko za pośrednictwem Frynńskiego Dworu.

Takie są wypadki przymiera o którym mówimy. Te same powody co spórty rwiżek, powinny go zrobić nieordnielnym. Żeeli więc sprzymierzone mocarstwa, zdawały się niekiedy adto pować ad zasad powerechnego interesu, niezgodności ich, będąc skutkiem chytrych podstępów, albo osobistego panującego monarchy, nie mogła być tylko przemiżyczą.

Żeeli Porta, podnieczone przez bułiwych Tatorów, i wirostomnego Uhoajny Koractwa, rozwała w późniejszym czasie pokoj e Polak; wkrótce jednak przez szeregeliwy zwrot ku prawdziwym zasadom wielkiego swego monarchy Solimona II, niemniej i Selima II, postara się o przywrócenie dawnych rwiżków z naturalnymi sobie przymierzeniami. Polacy z ich strony, wieroi układawi najlepszego Króla Ljymunta I, rachowali jednastajnie przyjań z Portą, ograni-
czając się w adpoornym sposobie. Żeeli Jaa Sobiecki, podstępil pod Wieden i adpierał Turków; to dla tego, że król ten, zaprzętniony jedynie powięztozeniem swej familji, czynił

saczej państw prywatnego, niż dogodnego krajowi
interesu. Przyborywały się do osłabienia sił Tur-
eckich, Jan Sobieski miał nadzieję, że nabydzie
księstwo Mołdawji i Wołoszczyzny dla swej
familji; ale postępek ten był tylko narządkiem
pychy domu Austryjskiego, wracając z Ludwikiem
czternastym, który przed nim na lat kilka,
odpocząwszy był ostatnią niewdzięcznością pana
Leopolda, za pomoc, jaką rzędną do niego
introygi dworu Wiedeńskiego napreciw Turkom.
Wojna Francuskie ledwie z gładą i zgodą
nie wyginęła w posiadanie Austryjskich krajów,
które bronić miało od napaści Tatarów.

Postępowaniem takim Leopolda, napreciw
dwóm królom wybawcom swoim, dobre
pamięć daje, że dom Austryjski, nawet w
chwili najwyższego niebezpieczeństwa, nie mógł
nigdy ukryć nienawiści i zazdrości, jakie weni
wariatka chwata Francji i Polski. W rzeczy
samej te dwa mocarstwa, służyły raniejszy pamięci
politycznego ich obłąkania. Dwór Wersalski,
umyślnie jak najspieszniej wrócić do dawnego
układu, a kierując przeciw domowi Austryjskiemu
swe polityczne czynności i siły, przywidział go o

stratę dawniejszej przewagi. Później nie wiedział, w jaki sposób w Austrii patryjnego sąsiada, owszem Moskwa pojechała rozgadać jej bazaru, i dla tego starała się spoić węzły dawnej swej z Szwecją przyjaźni i myśleć o zachowaniu Polski. Oddała traktatem Karłowickim Polakom, forteczkę Komieniec Podolecki, a w łowczyńskich strymonach na Moskwie, nie strasząc, tylko całaści prosiła Polaków, i niepodległości Buczycy, wymagała statecznie na carach, by zaprzestali wszelkiego wpływu w rząd Polski i swe wojska z jej krajów odciągnęli. Schemet III zwycięzca Piotra I, podał Szwecji te dwa warunki, i włożył je między główne ugody traktatu Falezyńskiego, zwanego inaczej traktatem Pruckim. Porucznik Sułtan wielki wierny namienionej rozsadzie, uważał bezprzezwannie nad ramionami Rosji i jej umyślonym Polski drogiertwem.

Jednakowo dwaś wiedzieli Szwecji z Petersburgskim, pomocą zwyciężonych podstępów, starali się nawzajem osłabić ten spagmicerony związek, aż nawzajem doszli do zniszczenia go. Rewolucja tak niesłychana, wyznika wtenczas, kiedy Francja nawzajem traktat przyjaźni i przyniesia z Austrią

i Moskwa, w daniach szczególnych, które obaliło
wszystkie polityczne stosunki, tak niepotoczny
jak i potężny.

Odstąpienie od przegradzonego niechęci porozumienia,
nigdy barbarzyńczo nie uszło. Polityka chce się
usprawiedliwić, używać mogła mniej, więcej
uderzających warunków, ale niepodobna
potrafiła okropnym skutkiem, jak i nie
bezpośrednio wystąpiła. Osłabienie Francji,
rozgrzebanie Turcji, bliski upadek Szwecji,
chwycenie się egzystencji Szwajcarii, podział
północny Polski, obalenie równowagi Europy,
ślędoty i bliska ten fatalny i okropny układ.
Skutki rozgrywane powyższą prawdą, rane
są zbyt dobrane.

W niedostatku prawdziwych zasad z strony
Francji, i w ten sposób, gdy wiele naradów usypia-
to w gnasłych ramyślach, Moskwa przez naj-
wyższą pychę, konystatę i powszechną niecierpliwość.
Podchlebienie rozgrywanej próżności Austrii, i in-
resowi Prus, utwierdzenie podziału Polski, i zawzięta
się na jej zupełne raizzerowanie. Równości diana,
była pierwszym celem starcia Fryderyka wielkiego
i Józefa II. Zachowanie ergożi ginęcej Polski,

jak poprzedniego kraju, wprawdzie artystycznego,
ale nigdy strasznego, było głównym punktem
takiego układu. Chytra Rosja rewolucja
na wszystko, pewną będąc, że kiedyś Lwów stru-
kę porwie i pochłonie ca caesem całą Polskę,
aby uderzyć mogła całą siłą na portę, opanować
Kolijno Prussy i Austrię, zdalić Szwecyę,
Danizę, i osłabić wszystkie Europy mocarstwa.

Porta nie była obojętną na Turcję wi-
dzki Moskwy. Wówczas się jasno, że nigdy
nie porwali na podział Polski. Samogata się
na Rosji odciżnienia wają z krajów polskich.
Przeżycia się obronnie ca króla Stanisława
Poniatowskiego, uważając go podłym narzęciem
intruz Katorzynę, a widząc siebie być rozwiedzioną
w przynęceniach Rosji, wydała jej wojnę. Francja
mocy nowego układu, straciwszy pierwszeństwo
i padłaby widokom dworu Wiedeńskiego i
Petersburskiego, zostawia Portę w walce z
Moskwą i Austrią, przypatrując się upadającej
dawnej przyjaciółce, bez skrzy Dzielnyjs jej
wsparcia.

Polska w takim calucenise Porty i jedna
z mocarstw jej wierzących przywidywała ostatecznie

nieszczerze. Francja niegdys gorliwa w utrzy-
mowaniu równowagi potęocy, przez uderzenie
w Polskę, odstąpiła od wiecznych prawideł.
Stoaciwery przymierzenia, wpływ swaj i ma-
czenie, nie śmiała ogłaszać się z przywołaną
statusem ku naradom, któremu raz czyta
niegdys niepodległość i czołom przez traktat
Oliwski. Polska sama sobie zastawiona,
opacić musiała, już jej nie mosz.....

Jakkalwiek adtegle byś się odaj, najsmut-
nijere skutki dla reszty Europy, z padniętą
Polską, zaprzeczyć nie można, by druziejere
zdolenia ni adkryby ich w czci, i nie zapo-
wiedziały do jakiego stopnia dajć mogą.

Już cłaskwa postanawerz rawistnie sobie
mocarstwo, sigda powerechnego panowania
widoki politycznego jej tucierstwa, swa cając
się ku porciu, i ku strymaniem pierwszistwa
na morach. Szwecja bliiska ogromnemu
szciadowi, bereryng i postusraz być musi.
Pracja nie będąc więcej w przypadku obawy,
ani oszczerdzenia monarchji Pruskiej, ta sama
uczuje wkrótce^{to} swych politycznych i handlowych
stosunkach, stchtań akropną przez rozrywani

Polski. Austria, i tej niepokojności grozi; opas-
 wana otoli przez dwór petersburski, z bawarini
 woary jego, utrzymywać ma rozgęski. Postępa
 Hollandia, że irodto ekonomiernego jej handlu,
 ratamowanym jest przez grabieżi Polski, i rasada
 jej potęgi duro rechwiana, ad czasu, w którego
 postoi interesów handlowych, zmiana się
 na północy. Przerospolita francuska, doświad-
 cryba smatnych skutków, a przyje tego układu
 przez słabość Ludwika IV i jego następcy;
 układi wbrew przeciwnego interesom Francji.
 Kulebą strasnej koalicyi, jest północ;
 a tamtyd najwięcej rasila się. Zolnicom gwałtem
 a swych siedlich wygnani, staję się pełną
 mocą natęgu i państwa i two, wajkiem wobier-
 i oswojonym a trudami; ale to są rycerskie
 Polaków Sarmaty, których silne boki, utrzymywai
 by mogły w uszanowaniu nieprzyjaciół Francji
 na północy, gdyby ta postarata się o ocalenie
 ich ajeryng. Ktoby wierzył, że sbone prowincji
 Polskich, wydartych przez Austrię, sprowadzone
 było Baltykiem morem, na statkach węgarg-
 nów wojennych w Belgium? Nieprzyjacieli
 Przerospolity, w nadziei ogładzenia jej; a karali

wyprowadzić zboże z prowincji polskich.
Koresce, w skutku mocarstwa, ucierpły
już mniej, więcej, okropnych warów, z obale-
nia tego północy nauki i z zburzenia głów-
nego Europy spiechła.

Prawda jest co powiedział niesmiertelny
Montesquieu, iż niepodobna uchronić się
wypadków, jakie ustawicznie sięgają
za sobą natura rzeczy. Nie kilka wygranych
lub przegranych batalji, nie kilka adwicyjnych
rewolucyj, przywiodę mocarstwa Europy. Do
ich stałej i niewzruszonej trwałości; wywróceniu
Wnnowości, rozchwiałe zasady; adnowicju jej,
ustanowi narodzić bezpieczeństwo.

Kraj rawickiejczy prawie 30,000 mil kwadr.,
z ludnością przewyższającą 14 milionów miesz-
kańców, obejmujący najryjniczere grunta; doty-
kający morza Czarnego i Bałtyckiego, obdarony
nierównemi do ramianny produktami, umieszczony
w środku północy, stanowiący sąsiedztwo między Portę
i Prusami, mogący równowżyć Moskwę, po-
magać Szwecji, i utrzymywać w względzie
Austrię; nakoniec Polska wierna umowom,
daleka ad ducha raborów porwałajęca ~~in~~ handlu

w całej jego obszerności; rozdzieloną jest między trzy
 mocarstwa tak, że cała podzielną korzyść, nachyla
 wagę na stronę Moskwy. Tu rażenie tchwi niecierpliwej
 Europy. Zastawiamy uwagę każdego, czyli w
 tym stanie rzeczy, może być dla Europy pewności,
 bezpieczeństwa i spokojności. Gdyby przypuszczono
 trwałość związku między trzema współdzielczymi
 mocarstwami, stąd wyniknąłby układ wiecznego
 drapiertwa i panowania w Europie. Jeżeli prze-
 ciwnie, te same mocarstwa, rozdzielone inte-
 resami, rozrębiając będą w sobie latowicie
 niergodę i radości; reszta rzaglona do dawniejsza
 boćności w każdym wypadku, nie będzie miała
 bezpieczeństwa. I znów jeżeli potudnie wstrzyma
 się od uczerstwienia raktucei północy, jeżeli
 zostanie tak abojętnym jak się dris' byi rdaje,
 pomnoży szetelne i wrzędne Rosji siły, a Europa
 skłoni się do przyjęcia Wandalizmu, i pada kark
 swój w jarzmo monarchji powszechnej skrutnyj
 Moskali.

Potudnie ubezpieczyć się może bez wątpienia
 przeciw nagłej napaści północnych ludów; ale czego
 się istotnie lękać powinniśmy, to rozwarnego zdobywcy
 ramiaru, układanego zwalnia, a którego rasady

nie inne będą, tylko chciwość i pycha.

Czyli wypadek jest niepodobnym? czyli nie-
zgadza się historia czasów przeszłych i najświetniejszych
addożeniami? Owszem. — Jeżeli w czasie panowa-
wania Karola V, szczeronego a Janem Wasilwiczem
i Henrykiem VIII, królem Angielskim,
Francja abajstana była na las Partu; jeżeli
z swej strony Porta rozetła się interesów
Francji; jeżeli Szwecja z Daniją spakajnie
przypatrzywała się postępkom Moskwy, i
Polska nasercie oddalita się ad współnej sprawy;
trzy rjednoczone mocarstwa, rozlawary wpród
abfite stamienie howi ludzkiej, rozdzieliłyby
między siebie panowanie świata.

Oto są wrocy, padły których kartaci
się drisij despotym trzech dworów. Drisij
świata, zachowując wiecne rysy pychy i
chciwości, padaty nam śradki na wyniszereni
ich. Głydra zwigru Austriji, Moskwy; Angli;
pokonana była rjednoczeniem się Francji z Szwecją,
Portą, Daniją i Polską; pser ten sam zwigru, Europa
creka nar jezeru, kbowienia swego i wolności.

Powie kto, że ten zwigru przegradza drisij
oberona otchłani, w porównaniu dawniejerych

cesów; już niemać Polski, Szwecja jest tylko
 cząstką siebie samej, nie widać więcej wielkiego
 Solimana, waleczni Ibrahim bessa, Wergo, Bar-
 berus admirał, nie porwałoby połęcinę Moskwy,
 bo w niej obrata się przewaga się, w stosunku
 osłabienia i ruinowania szwadron. Na to adpo-
 wiadam: że chociaż Hiszpania a Holandia,
 dawniej dwie główne sprężyny siły Karola V,
 są dzisiaj a Francją sprzymierzone, porostają
 jeszcze jedno nowe mocarstwo, którego wnie-
 sienie się cesów naszych widzieliśmy, to
 jest Prusy, i które nie kogo innego ma natu-
 ralnym sobie nieprzyjacielem, jak Austryę
 i Moskwę.

Zostaje do rozważania jedno z najdawniej-
 szych pytań, Czyli są jeszcze środki na przywró-
 cenie Polski? Może nie w tym sposobie py-
 tania robić należało, i czyli nie potrzeba się
 zaprzed zastanowić, by mimo existencji Polski,
 mogła być między mocarstwami wprowadzona
 równowaga? i jeżeli Szwecja, Dania, Porta i
 Prusy, znajdują dosyć bezpieczeństwa, w rach-
 waniu ich politycznym, bez adryskania tego
 narodu? Rortnginijny krótko to radanie.

Rosja jęzorem ad Swana Wasiliewicza,
nie adetzpowala myśli apanowania Porty;
Polaska jednak jako pośrednie mocarstwo,
wystawiała jej rawer nieprehytą rawo-
dę — Historia tych dwóch narodów okara-
more, ie niecierzcicia Polski, spósnity
Porty niecierzcicia egnzbieni. Moskwa nie rani-
kuje swych rangsów wzgłdem Turcji, przy-
biera do poparcia drapiących widoków
Angliz i Austryje, bo juri niemaer Polski.
Porta chce się utrzymywac w obronnej
postawie, adpiera ustawowania Moskwy,
prer dżiatania wojakowe i polityczne;
leer niech Porta rechce się dobre raston-
wieć, nad swym topografieernym potowieniem,
a tam urna, ie po stracie Polski, radnej
nie ma obrony przeciw napaści Moskwy.
Pomoc jakichly wrywata, bydyly pióne,
nieodstaterne, a tem samem dla niej beraryt-
ne. Piaron, co niezwotocernie uderzyć ma,
more być spósniony, ale nigdy strasyć ni
prestanti.

Herceiusta Tauryka, prowincie Niepru i
Dniestru, Wotokerygna i Multany, ra crasów

Grelów i gwiły jeszere Carogród. Cesarowie Grecy w kłystach głodu, wrywali rasi i Pałakoów. Iżi Moskwa pani Czarnego mora, i produktów necronych krajów, (1) wryć mori przeciw Stambakowi Szajakiego niszerenia sposobu, to jest: wojska i głodu. Tym ostatnim, potrafi ratowarić stolicę, i abasyci jej miertkanców. Te byty główne pobudki prymiera między Solimaneu i Zygmantem, stąd powstał eprymierony zwizrek, nad którego porętkiem, czasem i wypadkami, zastanawialiśmy się.

Szwecia z Polstą, wrajemne miały powody wicernego prymiera; współnym ich nieprzyjacielem była Roscja — Obieralność królów, to faktorywa tarera wolności Polskij, cwióto

(1) Południowe Pałski prowincie, składaly się szerególnij z wojewódstw kijowskiego, Bracławskiego, wronych Ukrajn, takie z Podolskiego i Wołyńskiego; w ostatnich wojnach Turka z Moskwą, jedna Ukrajna abf'icii dostarczyła szynności armji Rosyjskiej.

tylu niecierpliwości, stała się przyczyną nieprzyjacieli
między dwoma narodami. Obronił Gyymunta III
triedziernego następcę korony Szwedzkiej,
był pierwszym połączonym i carewem
wojen, jakie wybuchnęły między Szwecją i
Polską. Stłumił się dopiero przez śmierć
Karola XII, ale ta była epoka, gdzie Moskwa
panować zaczęła nad Szwecją i Polską.
Wbytkiem by było wyjawiać tutaj niebezpieczeńst-
wa, jakie czekały Szwecję a jej niniejszego
potwierzenia po stracie Polski; to tylko jedno
mocarstwo ochronić ją mogło przeciw ra-
machom Rosji.

Prusy począwszy od wielkiego elektora,
aż do Fryderyka II, trzymały się stalecnie
ustanowi powiększenia swego; lecz jak orna-
tura topograficzne ich potwierzenie, nie mogło się
dalej szerzyć, myśleć musi o własnym racho-
waniu. Tu ustają uwagi. Tworowi Berlinickiemu
zwaryć przystoi, gdzie szukać będzie nabrało jego
potęgi, skoro Turcy zginie, Szwecja bezwładną
stanie się, w Polceru dogadna jemu rostrona upadnie,
i Francja straci wpływ swój na północy.

Wbieramy więc całą, i powiódmy, że tak wielki

radanie, odnosi się aby ustanowić, czyli bez
 przywrócenia Polski, Porta i jej naturalni
 przymiernicy, znajdą dosyć powodów do
 utowalenia wzajemnej ich spokojności i
 bezpieczeństwa? czyli stosunki polityczne
 i handlowe, dogadają temu ramiarowi?
 i znów, czy wreszcie to ratownicza prawda,
 iż choćby niecierpić burcliwie Rosji samą,
 potrzeba ująć jej stopień sił realnych i wyłożyć
 jaku nabrót robotem Polski? Wnieśliemy,
 iż sprawa powarechna, samowładnie powrót
 mocarstwa tego nakazuje.

Czyli przypuścić można, by narady widząc
 niecierpienie, łżając się skatków, a niepewne
 powodzenia przedsięwziętych usiłowań, nie się
 czyniły, addając wreszcie burcliwemu wylewowi?
 Czy powiedzą, już trudno ubić ma mocną
 tamę? Niech mówią raczej, iż wprost
 niepodobna będzie ścisnąć te ruki w ich kory-
 tach; niech powiedzą, iż nie rad tego spiknie-
 ne wydzierstwo, przywrócić Europi wieli dri-
 kości i obrucienstwo

Przeżyciem dla świata, że jeszcze nie minęła
 chwila, gdzie dobre uszłona patęga,

wstrzymać more chciwe Przejści widoki. Napróćno
by sobie podklebiata, i ruzłani i wyniszczeni
się mocarstw, nie wystawi jui sawad jej
ramyatom - Jeszere orzćć Europy jest arbro-
zona - Jako wysizrtwa neerypospolitij Francurkij,
sprowoty najmocniejere wogobracenie o siłoch jej
wojsłowych, pytam się czyli pomoc jej, nie wrbudi
wielkiego rancfania w układzie ubezpieczajęcym
równowagę Europy? Jalg przewogę utryma wplyw
jej i polityczne czynności, przy powszechnij pacyfikacji?
Francia utrowalona w swym rządzii, znajdując dawne
pieszczenistwo między mocarstwami, wrbрони by Europa
opanowaną byta przez pyszną koalicyę, wróci widoki
ku utrymaniu powszechnego porzćdu, poda drielne ramie
uciemizronym narodom... Natęchnieniem tyłko Francji,
utwoory się rwoizrek o jakim mówiliśmy, i dla nadmia-
jemu warelkiej mocy świetności, Polska z swych
porostanie popiatów; Polska, ad której rawisto rna-
czeni Porty, bezpieczenistwo Szwecji i Danji,
rachowanie Prus, pomysłności Hollandji, wplyw
Francji na północy, pokojność Europy i walności
jej handlu. —

